

Het huis Gucci

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Sara Gay Forden

Het huis Gucci

Het waargebeurde verhaal – over
moord, hebzucht, glamour en gekte

Vertaald door
Mechteld Jansen en Elise Kuip

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 5745 9

© 2020, 2001, 2000 Sara Gay Forden

© 2022 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos *uitgevers*,
Amsterdam, en Mechteld Jansen en Elise Kuip

Oorspronkelijke titel *The House of Gucci. A Sensational
Story of Murder, Madness, Glamour, and Greed*

Oorspronkelijke uitgever Perennial

Omslagontwerp Marry van Baar

Omslagillustratie © Umberto Pizzi

Foto auteur © Mark Finkenstaedt

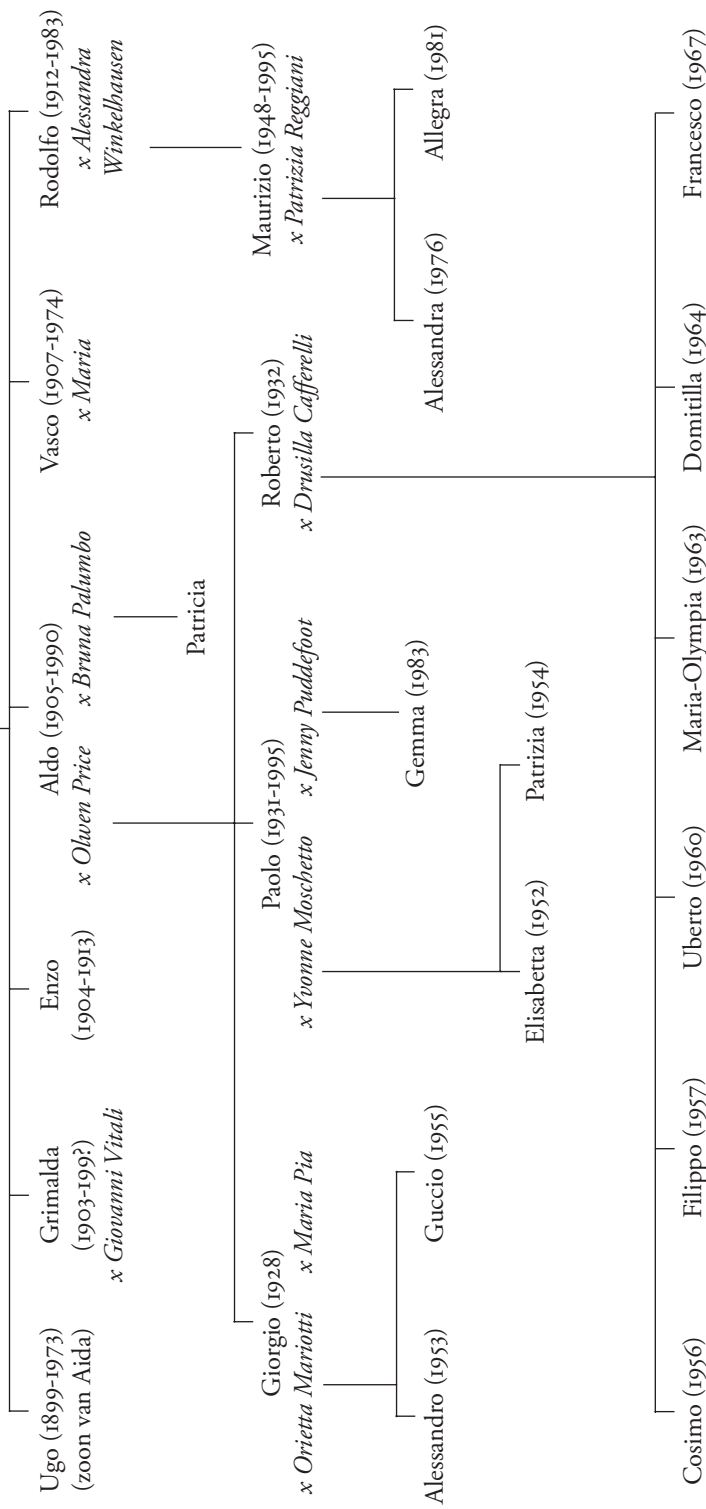
Verspreiding voor België:
Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Voor Julia

Inhoud

1	Een dood	11
2	De Gucci-dynastie	17
3	De oversteek naar Amerika	41
4	Jeugdig verzet	60
5	Familiestrijd	83
6	Paolo slaat terug	103
7	Winst en verlies	117
8	Maurizio neemt de leiding	129
9	Partnerwissels	160
10	Amerikanen	189
11	Een dag in de rechtbank	200
12	Scheiding	221
13	Een berg schulden	241
14	Leven in luxe	270
15	<i>Paradeisos</i>	286
16	Ommakeer	300
17	Arrestaties	329
18	Proces	347
19	Overname	372
	Epiloog	409
	Nawoord	425
	Dankwoord	439
	Bibliografische aantekeningen	445
	Register	453

Guccio Gucci (1881-1953)
x *Aida Calvelli*

Een dood

Op maandag 27 maart 1995 stond Giuseppe Onorato om halfnegen 's ochtends de bladeren bij elkaar te vegen die de wind in het voorportaal van het gebouw waar hij werkte had geblazen. Zoals elke werkdag had hij nadat hij om acht uur was gearriveerd eerst de twee grote houten deuren van de Via Palestro 20 geopend. Het pand, dat was opgetrokken in renaissancestijl, had vier etages met appartementen en kantoren en stond in een van de elegantste wijken van Milaan. Aan de overkant van de straat, tussen hoge ceders en populieren, lagen de strak gemaaide gazons en slingerende paden van de Giardini Pubblici, een oase van groen en rust in een vervuilde, hectische stad.

De warme wind die in het weekend door de stad had gewaaid had de permanente smogdeken doen verdwijnen en de laatste dode blaadjes van de bomen geblazen. Die ochtend had Onorato's voorportaal vol bladeren gelegen en hij had snel een bezem gepakt voordat mensen het gebouw in en uit zouden lopen. Door zijn opleiding als militair had hij een sterk gevoel voor orde en een groot plichtsbesef, al had de training zijn geest niet gebroken. Hij was eenenvijftig en altijd keurig gekleed en onberispelijk verzorgd: zijn witte snor was perfect getrimd en het laatste beetje haar op zijn hoofd was kort. Als Siciliaan uit het dorpje Casteldaccia was hij net als vele anderen naar het noorden getrokken, op zoek naar werk en een nieuw leven. Na veertien jaar onderofficier bij het leger te zijn geweest besloot Onorato zich in 1980 te vestigen in Milaan, waar hij een paar jaar het ene na het andere nietszeggende baantje had. In 1989 was hij portier geworden aan de Via Palestro en hij pendelde met een kleine scooter heen

en weer tussen zijn werk en het appartement in het noordwestelijke deel van de stad waarin hij samen met zijn vrouw woonde. Onorato, een vriendelijke man met helderblauwe ogen en een lieve, verlegen glimlach, hield de hal onberispelijk schoon. Zijn inspanningen waren terug te zien in de zes opgepoetste roodgranieten traptreden achter de enorme voordeur, de glanzende glazen deuren bovenaan de treden en de glimmende stenen vloer van de hal. Achter in de hal had Onorato een hokje van hout en glas met een tafel en een stoel erin, maar omdat hij liever aan het werk was zat hij daar zelden.

Onorato had zich nooit helemaal op zijn gemak gevoeld in Milaan, de stad die hem weinig meer dan werk had geboden. Hij was gevoelig voor het vooroordeel van Noord-Italianen over *meridionali*, mensen uit het zuiden, en één blik was genoeg om hem te doen briesen van woede. Hij was nooit brutaal en gehoorzaamde zijn meerderen – zoals hij had geleerd in het leger –, maar hij weigerde voor hen te buigen.

Ik ben net zoveel waard als ieder ander, dacht Onorato, zelfs als die ander rijk is of uit een belangrijke familie komt.

Terwijl Onorato stond te vegen zag hij aan de overkant van de straat een man staan. Die was hem ook al opgevallen toen hij die ochtend de deuren had geopend. De man had achter een kleine groene auto gestaan die haaks op de stoep stond geparkeerd, met de neus naar de Giardini Pubblici. Omdat de Via Palestro een van de weinige straten in de Milanese binnenstad was waar je nog gratis kon parkeren, stonden er gewoonlijk een heleboel auto's. De voertuigen stonden altijd schuin geparkeerd, met hun neus naar de stoep. Op dit tijdstip stond alleen de groene auto er. Onorato keek naar de kentekenplaat, die zo laag hing dat hij bijna de grond raakte, en vroeg zich af wat de man op dat uur in de straat te zoeken had. Hij was gladgeschoren en droeg een nette lichtbruine mantel. Hij keek aldoor opzij, richting de Corzo Venezia, alsof hij iemand verwachtte. Onorato, die afwezig over zijn kalende hoofd streek, zag enigszins jaloers dat de man een dikke bos donker golvend haar had.

Sinds er in juli 1993 een bom was afgegaan in de straat had Onorato zijn ogen goed opengehouden. Met een dreun die de stad op zijn grondvesten had doen schudden was er een auto vol dynamiet ontploft; er waren vijf mensen omgekomen en het Padiglione d'Arte Contemporanea, het museum voor moderne kunst, was veranderd in een grote berg cement, stalen

balken en stof. Diezelfde avond was er ook in Rome een bom ontploft, die de San Giorgio Velabro, een kerk in het historische centrum van de stad, had beschadigd. De bommen werden later gelinkt aan een eerdere explosie in Florence aan de Via dei Georgofili, waarbij eveneens vijf mensen waren omgekomen, dertig man gewond waren geraakt en tientallen kunstwerken die lagen opgeslagen in het gebouw waaronder de explosie plaatsvond waren verwoest. De bomaanslagen bleken later te zijn gepleegd door een Siciliaanse maffiabaas, Salvatore ‘Toto’ Riina, die eerder dat jaar was gearresteerd voor de moord op de belangrijkste openbaar aanklager van de Italiaanse maffia, Giovanni Falcone, in 1992. Om zijn arrestatie te wreken had Riina bomaanslagen laten plegen op enkele van de kostbaarste culturele monumenten van Italië. Later werd hij voor de moord op Falcone en de bomaanslagen veroordeeld tot twee keer levenslang. De DIGOS, de anti-terreureenheid van Italiaanse politie, had alle *portinai*, portiers, rondom de Via Palestro ondervraagd. Onorato had hun verteld dat hij die dag een verdacht uitziende camper bij een van de poorten van het park had zien staan. Sindsdien maakte hij aantekeningen van alles wat hem ongewoon voorkwam op een notitieblok dat hij in zijn hokje bewaarde.

‘Wij zijn de ogen en oren van de buurt,’ legde Onorato uit aan een van zijn legerkameraden die vaak een kop koffie bij hem kwam drinken. ‘Wij weten precies wie er komt en op de omgeving letten hoort bij ons werk.’

Onorato draaide zich om en trok de rechterdeur naar zich toe om de laatste paar bladeren erachter vandaan te kunnen vegen. Toen hij achter de deur stapte, die hij maar half had dichtgeduwd, hoorde hij iemand vlug de trap op lopen en riep een bekende stem: ‘*Buongiorno!*’

Onorato draaide zich om en zag Maurizio Gucci, die een kantoor huurde op de begane grond, energiek als altijd de trap op komen. Zijn lange camel jas zwaaide heen en weer.

‘Buongiorno, *dottore,*’ antwoordde Onorato glimlachend, en hij stak ter begroeting een hand op.

Onorato wist dat Maurizio Gucci een telg was uit de beroemde Gucci-familie uit Florence die het gelijknamige bedrijf in luxegoederen had opgericht. In Italië associeerde men het merk Gucci al sinds jaar en dag met stijlvolle elegantie. Italianen waren trots op de creativiteit en ambachts-tradities van hun land, en samen met onder andere Ferragamo en Bulgari stond Gucci voor kwaliteit en vakmanschap. Italië was tevens de geboor-

teplaats van een aantal van 's werelds beste ontwerpers, zoals Giorgio Armani en Gianni Versace, maar de naam Gucci ging generaties verder, tot voor de geboorte van die twee ontwerpers. Maurizio was de laatste Gucci geweest die het familiebedrijf had gerund voordat hij het twee jaar eerder had verkocht aan zijn financieel partners, die sinds die lente bezig waren met een plan om Gucci naar de beurs te brengen. Maurizio was op geen enkele manier meer betrokken bij het familiebedrijf en had in de lente van 1994 zijn eigen kantoor geopend aan de Via Palestro.

Gucci woonde vlak bij zijn kantoor in een statig palazzo aan de Corso Venezia en liep elke ochtend naar zijn werk, waar hij meestal tussen acht en halfnegen arriveerde. Soms liet hij zichzelf met zijn eigen sleutel binnen en was hij al boven voordat Onorato de zware houten deuren opende.

Onorato vroeg zich vaak weemoedig af hoe het zou zijn om in Gucci's schoenen te staan. Hij was een rijke, aantrekkelijke jonge man met een beeldschone lange, slanke blonde vriendin die hem had geholpen zijn kantoren op de begane grond in te richten met exotische antieke Chinese meubels, elegant gestoffeerde sofa's en leunstoelen, rijkgekleurde wandtapijten en dure schilderijen. Gekleed in een van haar Chanel-mantelpakjes en met haar blonde haar perfect in model kwam ze regelmatig langs om met Gucci te lunchen. In Onorato's ogen waren ze een perfect koppel met een perfect leven.

Toen Maurizio Gucci de bovenste tree had bereikt en de hal in wilde lopen, zag Onorato de donkerharige man de deuropening in stappen. In een flits beseftte hij dat hij op Gucci had staan wachten. Hij vroeg zich af waarom de man was blijven stilstaan onderaan de trap, waar de brede bruine borstelige deurmat ophield en de grijze stoffen traploper, die onderaan elke tree op zijn plek werd gehouden door een koperen roede, begon. Gucci had niet gemerkt dat de man achter hem aan was gelopen en deze riep hem niet.

Onorato zag de man met één hand zijn jas openen en met de andere een pistool tevoorschijn halen. De man strekte zijn arm, richtte het pistool op Maurizio Gucci's rug en schoot. Slechts een meter bij de man vandaan bleef Onorato met de bezem in zijn hand als bevroren staan. Hij was zo geschokt dat hij niet in staat was de kerel tegen te houden.

Onorato hoorde drie gedempte schoten, kort achter elkaar. Roerloos keek hij vol afschuw toe. Hij zag de eerste kogel ter hoogte van Gucci's

rechterheup in zijn lange jas verdwijnen. De tweede raakte hem net onder zijn linkerschouder. Elke keer dat een kogel de stof doorboorde zag Onorato Gucci's jas sidderen. Bij iemand die in een film wordt neergeschoten gebeurt dat niet, dacht hij.

De verblufte Gucci draaide zich verward om. Hij keek de schutter aan zonder een blijk van herkenning te tonen en keek toen langs hem heen naar Onorato, als om te vragen: 'Wat gebeurt er? Waarom? Waarom gebeurt dit mij?'

Een derde kogel schampte zijn rechterarm.

Terwijl Gucci kreunend op de grond zakte joeg zijn aanvaller een laatste fatale kogel door zijn rechterslaap. De schutter draaide zich om en wilde vertrekken, maar bleef staan toen hij Onorato vol afschuw naar hem zag kijken.

Onorato zag de donkere wenkbrauwen van de man verbaasd omhooggaan, alsof hij niet had nagedacht over diens aanwezigheid.

De nog altijd geheven arm van de schutter wees nu recht naar Onorato. Die zag dat er een lange geluiddemper in de loop van het pistool zat geschroefd. Hij keek naar de hand die het pistool vasthield. De lange vingers waren goed verzorgd en de vingernagels zagen eruit alsof de man net naar de manicure was geweest.

Onorato nam de schutter een poosje op. Na wat wel een eeuwigheid leek hoorde hij zijn eigen stem.

'Neeee!' riep hij uit. Hij deinsde achteruit en stak zijn linkerhand op, als om te zeggen dat hij niets met dit alles te maken had.

De schutter vuurde nog twee schoten af op Onorato, draaide zich om en rende naar buiten. Toen Onorato gerinkel hoorde beseftte hij dat het de kogelhulzen waren die over de granieten vloer dansten.

Ongelofelijk, dacht hij. Ik voel helemaal niets! Ik wist niet dat neergeschoten worden geen pijn deed. Hij vroeg zich af of Gucci pijn had gevoeld. Dit is het dan, mijmerde hij. Ik ga dood. Wat zonde om zo te moeten gaan. Dit is niet eerlijk.

Opeens beseftte Onorato dat hij nog altijd rechtop stond. Hij keek naar zijn linkerarm, die in een vreemde hoek langs zijn zij hing. Uit zijn mouw drupte bloed. Langzaam liet hij zich op de eerste granieten tree zakken.

Ik ben in elk geval niet gevallen, dacht hij terwijl hij zichzelf mentaal voorbereide op zijn dood. Zijn gedachten dwaalden af naar zijn vrouw,

naar zijn tijd in het leger, naar het uitzicht op de zee en de bergen vanuit Casteldaccia. Toen realiseerde hij zich dat hij alleen maar gewond was; hij was twee keer in zijn arm geschoten, hij zou niet sterven. Een golf van blijdschap overspoelde hem. Hij draaide zich om en zag het levenloze lichaam van Maurizio Gucci bovenaan de trap liggen terwijl de plas bloed eronder steeds groter werd. Gucci lag op zijn rechterzij, alsof hij was gevallen, en zijn hoofd rustte op zijn rechterarm. Onorato probeerde om hulp te roepen, maar toen hij zijn mond opendeed kwam er geen geluid.

Een paar minuten later klonk er een steeds hardere sirene, die abrupt stilviel toen een politieauto met piepende banden tot stilstand kwam voor de Via Palestro 20. Vier geüniformeerde carabinieri sprongen met getrokken wapen uit de wagen.

‘Het was een man met een pistool,’ kreunde Onorato zwakjes vanaf de eerste tree toen de mannen op hem af snelden.

De Gucci-dynastie

Felrode bloedspetters vormden Jackson Pollock-achtige patronen op de deuren en de witte muren van het voorportaal waarin Maurizio Gucci lag. Op de grond lag hier en daar een enkele kogelhuls. De uitbater van een kiosk in de Giardini Pubblici had Onorato aan de overkant van de straat horen roepen en had snel de carabinieri gebeld.

‘Dat is *Dottor* Gucci,’ zei Onorato tegen de agenten en hij gebaarde met zijn rechterhand naar Maurizio’s levenloze lichaam. Zijn linkerarm hing slap langs zijn zij. ‘Is hij dood?’

Een van de carabinieri knielde neer bij Maurizio’s lichaam, legde zijn vingers tegen diens hals en knikte toen hij geen hartslag voelde. Maurizio’s advocaat, Fabio Franchini, die een paar minuten eerder was gearriveerd voor een afspraak, was ontroostbaar neergezakt op de koude vloer naast Maurizio’s lichaam. Zo bleef hij vier uur lang ineengedoken zitten terwijl politiebeambten en ambulancemedewerkers om hem heen liepen. Toen er meer ambulances en politieauto’s arriveerden verzamelde er zich voor het gebouw een kleine menigte nieuwsgierige toeschouwers. De ambulancebroeders ontfermden zich direct over Onorato en vlak nadat ze hem ijlings hadden afgevoerd in een van de ambulances arriveerden de moordrechercheurs van de carabinieri. Korporaal Giancarlo Togliatti, een lange, slungelige blonde agent die al twaalf jaar op de afdeling Moordzaken werkte, inspecteerde Maurizio’s lichaam. In de afgelopen paar jaar had Togliatti zich vooral beziggehouden met moordslachtoffers van rivaliserende bendes Albanese immigranten die naar Milaan waren verhuisd. Dit was zijn eerste zaak onder de elite van de stad – er werd niet elke dag een belang-

rijke zakenman in koelen bloede vermoord in het centrum van de stad.

‘Wie is het slachtoffer?’ vroeg Togliatti terwijl hij neerknielde.

‘Dit is Maurizio Gucci,’ antwoordde een van zijn collega’s.

Togliatti keek op en glimlachte verward. ‘Ja hoor, en ik ben Valentino,’ zei hij spottend, doelend op de immer gebruikte donkerharige modeontwerper uit Rome. Hij had de naam Gucci altijd geassocieerd met het lederwarenhuis uit Florence – wat moest Gucci met een kantoor in Milaan?

‘Voor mij was hij een lijk als alle anderen,’ verklaarde Togliatti later.

Togliatti trok voorzichtig een paar uitgeknipte krantenartikelen vol bloedspletters uit Maurizio’s slappe hand en deed hem zijn nog altijd tikkende Tiffany-horloge af. Terwijl hij Maurizio’s zakken zorgvuldig doorzocht arriveerde de Milanese openbaar aanklager Carlo Nocerino. Het tafereel deed denken aan de hel: cameramensen en journalisten probeerden langs ambulancemedewerkers en politiebeamten van zowel de carabinieri als de *polizia* te komen. Italië heeft drie verschillende politiemachten: de carabinieri, de polizia en de *guardia di finanzia*, de fiscale politie. Nocerino, die bang was dat er in de chaos belangrijk bewijs verloren zou gaan, vroeg welke eenheid als eerste was gearriveerd. Een van de ongeschreven basisregels tussen de Italiaanse politiemachten is dat de eerste aanwezige op de plaats delict de zaak afhandelt. Toen Nocerino hoorde dat dit de carabinieri waren, stuurde hij de polizia weg. Vervolgens beval hij de grote deuren naar de hal te sluiten en de stoep voor het gebouw af te zetten om de groeiende menigte op afstand te houden. Toen liep hij de trap op naar Togliatti, die Maurizio Gucci’s lichaam onderzocht.

Nocerino en de rechercheurs vonden dat de moord vanwege het schot door Maurizio’s slaap deed denken een maffia-executie. De verbrande huid en het verbrande haar rondom de wond wezen erop dat er van dichtbij was geschoten.

‘Dit is het werk van een professionele moordenaar,’ zei Nocerino, die zijn blik van de wond naar de vloer liet glijden, waar het onderzoeksteam met krijt een cirkel rond zes kogelhulzen had getekend.

‘Dit is een klassieke *colpo di grazia*,’ beaamde Togliatti’s collega hoofdinspecteur Antonello Bucciol. Toch stonden ze voor een raadsel. Er waren te veel kogels afgevuurd en twee ooggetuigen, Onorato en een jonge vrouw die bijna tegen de moordenaar was opgebotst toen deze naar buiten rende, waren gespaard gebleven – niet bepaald het werk van een professional die

vastbesloten was een traditionele coup de grâce uit te voeren.

Togliatti had anderhalf uur nodig om Maurizio's lichaam volledig te onderzoeken, maar het zou hem uiteindelijk drie jaar kosten om alle details van diens leven te leren kennen. 'Maurizio Gucci was ons in feite onbekend,' zei hij later. 'We moesten zijn leven in onze handen nemen en het openslaan als een boek.'

Om Maurizio Gucci en zijn familie te begrijpen moet je eerst het Toscaanse karakter begrijpen. In tegenstelling tot de vriendelijke Emilianen, de norske Lombardijers en chaotische Romeinen zijn de meeste Toscanen individualistisch en arrogant. In hun ogen stonden ze aan de wieg van de kunst en cultuur in Italië, waarbij ze vooral trots zijn op hun rol in het ontstaan van de moderne Italiaanse taal, die ze grotendeels te danken hebben aan Dante Alighieri. Sommigen noemen hen de 'Fransen van Italië': hooghartig, onafhankelijk en gesloten tegenover vreemden. De Italiaanse schrijver Curzio Malaparte schreef een boek over hen: *Maledetti Toscani*, 'die verdomde Toscanen'.

In *Inferno* beschrijft Dante het personage Filippo Argenti als '*il fiorentino spirito bizzarro*'. De bizarre Florentijnse of Toscaanse geest kan ook scherp en sarcastisch zijn, met altijd een gevatte opmerking of grap in de aanslag, zoals bijvoorbeeld Oscarwinnend regisseur en hoofdrolspeler in *La Vita è Bella* Roberto Benigni.

Toen een journalist van *Town & Country* Roberto Gucci, Maurizio's neef, in 1977 vroeg of Gucci uit een ander deel van Italië had kunnen komen, keek Roberto hem verbaasd aan. 'Je had me net zo goed kunnen vragen of chianti uit Lombardije had kunnen komen,' antwoordde hij bulderend. 'Dan zou het net zomin chianti zijn als Gucci Gucci zou zijn,' vervolgde hij woest, en hij spreidde zijn armen. 'Hoe zouden wij iets anders dan Florentijns kunnen zijn?'

De Gucci's hebben de rijke geschiedenis van de eeuwenoude Florentijnse koopmansklasse door hun aderen stromen. In 1293 werd Florence voor de wet een onafhankelijke republiek. Tot de De' Medici's de macht overnamen werd de stad geregeerd door de *Arti*, eenentwintig koopmans- en ambachtsgilden. De namen van deze gildes zijn nog altijd terug te vinden in de straatnamen van de stad: Via Calzaiuoli (schoenmakers), Via Cartolai (boekhandelaren), Via Tessitori (wevers), Via Tintori (stoffenververs) en

vele andere. Gregorio Dati, een zijdekoopman uit de renaissance, schreef ooit: ‘Een Florentijn die geen koopman is en niet over de wereld heeft gereisd om vreemde volkeren en mensen te zien en rijkdom te vergaren, verdient geen enkel respect.’

De Florentijnen beschouwden rijkdom als een eerzaam goed dat bepaalde verplichtingen met zich meebracht, zoals de financiering van openbare gebouwen, het bezit van een groot palazzo met prachtige tuinen en steun aan schilders, beeldhouwers, dichters en muzikanten. Ondanks oorlogen, de pest, overstromingen en politiek is de Florentijnse bevolking nog altijd dol op schoonheid en trots op alle schoonheid die ze creëert. Van Giotto en Michelangelo tot de ambachtslieden die vandaag de dag in hun werkplaats staan: dankzij de kooplieden hebben de schone kunsten er altijd gefloreed.

‘Negen van de tien Florentijnen zijn kooplieden en de tiende is een priester,’ grapte Maurizio’s oom Aldo Gucci. ‘Gucci is zo Florentijns als Johnnie Walker Schots is, en Florentijnen valt weinig te leren over handel of vakmanschap,’ ging hij verder. ‘Wij Gucci’s zijn al sinds pakweg 1410 kooplieden. Bij de naam Gucci denk je niet aan een goedkoop warenhuis.’

‘Het waren simpele mensen met een ongelofelijk groot hart,’ zei een voormalig werknemer ooit over de Gucci’s. ‘Maar elk van hen had dat afschuwelijke Toscaanse karakter.’

Maurizio’s verhaal begint bij zijn grootvader, Guccio Gucci, wiens ouders aan het einde van de negentiende eeuw een noodlijdende strohoedenmakerij in Florence bezaten. Guccio ontvluchtte zijn huis en zijn vaders faillissement door te gaan werken op een vrachtschip dat naar Engeland voer. Eenmaal daar vond hij een baan in het beroemde Savoy Hotel in Londen.* Daar moet hij zich hebben vergaapt aan de sieraden en zijden kledingstukken van de gasten en de vele bagage die ze met zich meesleepen. De lobby van het hotel, een mekka voor de hogere kringen in het victoriaanse Engeland, stond vol met hutkoffers, reistassen, hoedendozen en meer, stuk voor stuk van leer waarin familiewapens en sierlijke initialen gestempeld stonden. De gasten van het Savoy waren rijk en beroemd, of wilden in de buurt zijn van degenen die dat waren. Lillie Langtry, de

* Verschillende bronnen beweren dat hij daar heeft gewerkt als afwasser, piccolo, ober en zelfs als maître d’, maar het hotel heeft geen bewijs dat hij er ooit daadwerkelijk in dienst is geweest.